

Nummer 2

27 juni 2011

NIEUWSBRIEF STICHTING RUITERSPOREN

NIEUWSBRIEF 2

Sinds de vorige nieuwsbrief verstreken bijna vier maanden. Opmerkelijk voor mij was in ieder geval dat ik geen enkele reactie heb ontvangen naar aanleiding van het vorige nummer...

Ik beschouw het maar als een goed teken :
geen nieuws = goed nieuws!

Ook op genealogie-gebied is er nauwelijks nieuws, al zijn er wel wat nieuwe contacten gelegd, en wacht ik op gegevens van die kant.

De bijna 40 donateurs hebben er voor gezorgd, dat na aftrek van de kosten voor notaris, Kamer van Koophandel, etc. er toch een aanzienlijk bedrag in de stichtingskas resteert. Daarmee kan de Stichting aan de gang!

Als eerste stap is de Stichting lid geworden van de "Vereniging Historie Weststellingwerf e.o.", en van het Centraal Bureau voor Genealogie. Beiden geven ook een kwartaalblad uit. Interessante informatie uit deze bronnen zal in deze nieuwsbrieven zeker vermeld worden.

Het volgende nummer zal in zijn geheel gewijd zijn aan de familiedag op 8 oktober 2011! Houd deze dag vrij!

Rest mij u opnieuw veel leesplezier te wensen.

Jaap Ruiter, voorzitter

De plek : Ruiter

We kennen allemaal wel straten en wegen die vernoemd zijn naar een Ruiter, of een ruiter. Hier in Groningen is bijvoorbeeld een Ruiterstraat, en in het hier vlakbij gelegen Schipborg vinden we een Ruitersweg. Navraag leerde mij dat deze weg, die reeds uit de vroege middeleeuwen stamt, vernoemd is naar een naamloze ruiter, die bij het oversteken van het Borgse Diep moet zijn verdronken...

Maar toevallig ontdekte ik dat in Oost-Vlaanderen, westelijk van Antwerpen, tussen Lokeren en Sint-Niklaas **het plaatsje Ruiter** ligt! Laat in de 19e eeuw werd daar door een rijke familie ook nog een parochiekerk gebouwd : de Ruiterskerk!

We moeten bedenken dat er een behoorlijke kans bestaat dat onze familie van oorsprong uit deze streken afkomstig is. In het begin van de 16e eeuw werd door de katholieke kerk (vooral in de Zuidelijke Nederlanden) fanatiek en meedogenloos jacht gemaakt op ketteren. Vooral doopsgezinden moesten het ontgelden, en vluchtten massaal naar het noorden, met name naar de ontoegankelijke gebieden boven Amsterdam (Waterland / Zaanstreek) om aan de terechtstellingen te ontkomen. In de daaropvolgende jaren trokken er veel dóór, naar Ost-Friesland, en ook naar

vervolg van pagina 1 ..

(de omgeving van) Blokzijl, om in betrekkelijke rust hun geloof te kunnen beleiden.

Binnen de doopsgezinden kennen we afzonderlijke stromingen die bekend staan als 'De Vlamingen' en 'De Waterlanders' – we weten sinds kort dat Jan Franzen Ruijter tot hen behoorde.

Veel achternamen houden verband met de plek waar men vandaan kwam (denk bv. aan Jeroen Bosch = van Den Bosch), en dus vraag ik me af :

heette onze stamvader misschien wel 'Jan Franzen van Ruiter'?

Nieuwe leden

Formeel heeft een stichting geen leden, maar donateurs. Maar donateurs klinkt wat afstandelijk, terwijl ze toch allemaal deel uitmaken van de stichting. Omdat de eerste nieuwsbrief voor elke bezoeker van de website toegankelijk is, heb ik de ledenlijst voor dit nummer bewaard. Het zijn er welgeteld 39. Als je een bekende tegenkomt kun je het emailadres opvragen bij de administratie.

- 1 : Jaap Ruiter, Groningen
- 26 : Wemmie Driezen-de Ruiter, Scheerwolde
- 27 : Paul de Ruiter, Lelystad
- 28 : Albertus de Jonge, Blokzijl
- 40 : Sijbrand Ruiter, Emmeloord
- 41 : Hennie Stenveld-de Ruiter, Zuidlaren
- 42 : Frens de Ruiter, Lemmer
- 44 : Jacob Tolsma, Bolsward
- 45 : Marcel Ruijter, Purmerend
- 46 : Age Ruiter, Joure
- 48 : Johan Zwart, Winschoten
- 49 : Geert Roossien, Anevelde
- 50 : Lucy van Leeuwen-de Jong, Amsterdam
- 51 : Janna de Ruiter, Castricum
- 52 : Jan Hendrik Ruiter, Wetering
- 54 : Wigle Ruiter, St. Nicolaasga
- 55 : Henk Huisman, Steenwijk
- 56 : Bart Dibbits, Amersfoort
- 58 : Arie Ruiter, Kortgene
- 59 : Henk-Jan Ruiter, Zoetermeer
- 61 : Gea van Dijk-Ruiter, Amersfoort
- 62 : Jan Ruiter, Oosterwolde
- 63 : Henk Ruiter, Rotsterhaule
- 65 : Willem Ruiter, Wierden
- 66 : Afke de Jong-Ruiter, Heerhugowaard
- 67 : Ali Douma-van Wijngaarden, Meppel
- 68 : Frits Hunneman, Wolvega
- 69 : Gerard Ruiter, Sneek
- 71 : Lena Ruiter, Ouddorp
- 72 : Wicher de Ruiter, Steenwijk
- 76 : Anna-Iet Mutsaers-Ruiter, Rutten
- 77 : Henk Ruiter, Langelille
- 78 : Ruud van der Wees, Hilversum
- 80 : Janet Ruiter, Zaandam
- 84 : Tilly Ruiter, Biddinghuizen
- 86 : H. de Ruiter, De Cocksdorp
- 88 : Ingrid Huijgen-Ruiter, Hoofddorp
- 89 : Jacob Ruiter, Ijsselham
- 90 : Bindert Ruiter, Heerenveen

(ontbrekende nummers zijn 'opgegaan' bij het uittesten van de registratie-procedure...)

(Achter)namen

In 1811 werd door Napoleon de Burgerlijke stand ingevoerd, en werd het voeren van een **achternaam** verplicht. Omdat de achternaam via de mannelijke lijn doorgegeven werd, noemen we dit ook een **familienaam**.

Daarvóór was het in het algemeen gebruikelijk dat kinderen als tweede naam die van hun vader meekregen : Jan Gerrits, Trijntje Jans etc.

Dit gebruik van **patroniemen** heeft vooral in het noorden van ons land lang standgehouden. Zelfs na het invoeren van de Burgerlijke stand bleef op het platteland het gebruik van patroniemen lange tijd gewoon. De achternaam werd uitsluitend in het officiële verkeer gebruikt.

Oppassen is het wel met die patroniemen. Soms kregen ook de echtgenotes als tweede naam die van hun man als een soort oneigenlijk patroniem.

Ook was het gebruikelijk dat een kind, waarvan de vader tijdens de zwangerschap was overleden, de naam van de vader kreeg. In onze familie vinden we bijvoorbeeld Durk Jans de Ruitter, die op 15 oktober 1852 te Tjalleberd werd geboren. Zijn vader was goed drie weken daarvoor overleden, en dus kreeg Durk naam en patroniem van zijn vader. En zo heten vader en zoon allebei Durk Jans de Ruitter!

Zoals bekend is onze achternaam volgens de oorspronkelijke spelling "Ruijter" en al aangetoond in 1618. In die tijd was in Overijssel het voeren van een achternaam hoogst ongewoon, en dit zou er op kunnen duiden dat onze familie van elders afkomstig is.

Van oudsher zijn achternamen eigenlijk meer **bijnamen**, bedoeld om mensen met dezelfde voornaam uit elkaar te houden. De bijnamen konden bijvoorbeeld te maken hebben met beroepen (Molenaar, Bakker) en raakten soms zo ingeburgerd dat ook de kinderen de bijnaam toebedeeld kregen, ook al waren die dan geen bakker. Het omgekeerde is ook mogelijk, en dat zien we bij de nakomelingen van Jan Franzen Ruijter. Zij voeren een andere achter/bijnaam : Backer, Huisman, Meester, De Boer – meer in lijn met hún beroep.

Opmerkelijk : het is zelfs niet uit te sluiten dat onze achternaam uiteindelijk toch niets anders dan een patroniem is! Immers, Ruitter komt ook als voornaam voor!

Voor iedereen die meer wil weten over achternamen in het algemeen, kan ik naar het Meertens Instituut verwijzen :
<http://www.meertens.knaw.nl/nfb/>

En over de invoering van de Burgerlijke stand in Friesland kun je hier terecht :
<http://www.fryslan1811.nl/>

Napoleon voerde 200 jaar geleden de Burgerlijke Stand in.

Stel je voor : Jaap Ruiter

Als voorzitter is het natuurlijk mijn taak om me als eerste voor te stellen.

In 1954 werd ik in Heerenveen geboren. Mijn vader en moeder kwamen van het Friese platteland (Tijnje, Ouwsterhaule). Ik groeide op in het toen nog betrekkelijk kleine plaatsje, en als kind speelden we veel op het land ('over het spoor'), en in de bossen van Oranjewoud (maar dat was illegaal, dus oppassen dat je de boswachter niet tegenkwam!).

Mijn interesse voor de stamboom is er voor mijn gevoel altijd geweest. Al op de lagere school herinner ik me een les over achternamen, waarbij ik me afvroeg waar "Ruiter" vandaan kwam – in de familie hadden we, voor zover bekend, **niets** met paarden...

Pas in 1978/1979 - ik woonde inmiddels in Leeuwarden waar ik in het laatste jaar van de HTS zat – werd ik door mijn benedenburen Janna en Egbert meegenomen naar het Rijksarchief (nu Tresoar geheten). Het was de start van een geweldige speurtocht, die nog altijd

voortduurt.

Tegenwoordig woon ik al meer dan 30 jaar in Groningen en werk ik bij de Rijksuniversiteit. Maar Groninger zal ik nooit worden, daarvoor ben ik veel te veel gehecht aan mijn mooie Friesland.

En aan Engeland, waar deze foto in 2010 gemaakt is.

Oproep

In ieder wijkkrantje en verenigingsblad tref je ze aan : oproepen aan de lezers om toch vooral veel kopij op te sturen en mee te helpen met het vervaardigen van het blad. Wij willen daar niet voor onder doen.

Dus iedereen die een onderwerp weet dat zich leent voor dit nieuwsblad, of zelf een verhaal of idee heeft, of mee wil helpen met het opmaken van de tekst, of : neem contact met ons op!

En natuurlijk zijn we erg benieuwd naar je mening over deze nieuwsbrief. Wat is er goed, wat kan er beter? Wat heb je gemist, wat vond je overbodig?

Heb je suggesties of opmerkingen? Wij horen het graag!

Vooruitblik

De volgende nieuwsbrief zal binnenkort verschijnen, en in zijn geheel gewijd zijn aan de familiedag op 8 oktober 2011. We hopen dat jullie allemaal komen! Aanmelden voor de Ruiterdag kan op de website :

www.ruitersporen.nl/ruiterdag2011

Tot ziens op 8 oktober!